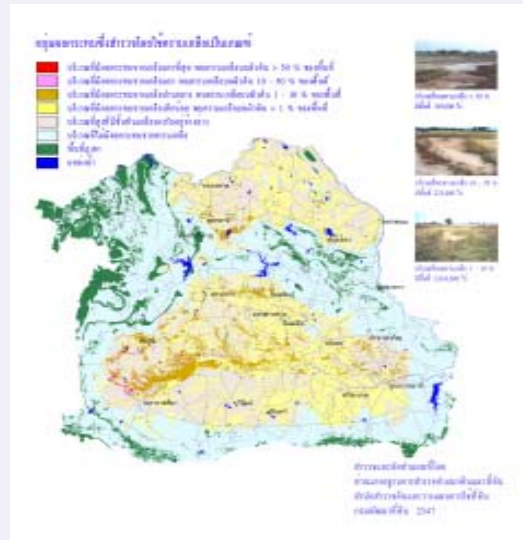

การสำรวจศึกษาจัดทำแผนการจัดการดินเค็มแบบบูรณาการ ของ 10 ลุ่มน้ำสาขา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“ การแก้ปัญหาดินเค็มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรมีแผน การจัดการแบบบูรณาการเป็นลุ่มน้ำ เพราะดินเค็มเป็นปัญหาที่เคลื่อนย้ายได้ เนื่องจากเกลือละลายไปกับน้ำได้ง่าย การแก้ปัญหาเฉพาะบริเวณต้นน้ำอาจก่อให้เกิดปัญหาบริเวณท้ายน้ำขึ้นมาอีก การมีแผนการจัดการดินเค็มฯ จะช่วยให้การแก้ปัญหาดินเค็มดำเนินไปอย่างมีระบบมากขึ้น ”

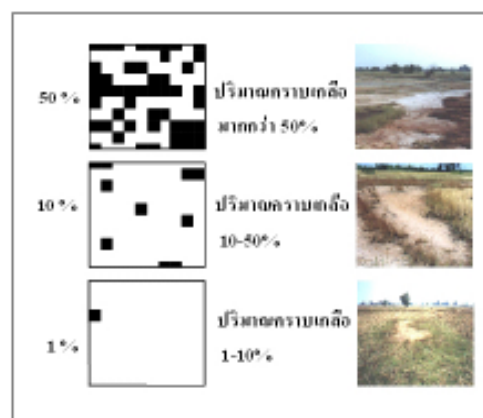

ดำเนินการโดย ประเมินลักษณะดินเค็มด้วยปัจจัยการประเมิน 3 ปัจจัย คือ ปริมาณคราบเกลือ กลุ่มเนื้อดิน ความเค็มของดินบนและดินล่าง แยกดินเค็มออกเป็นหน่วยที่ดินต่างๆ แล้ววิเคราะห์การจัดการ ดินเค็มให้เหมาะสมกับหน่วยที่ดินนั้นๆ จัดทำเป็นแผนที่และรายงานการจัดการดินเค็มของลุ่มน้ำ ฯ

การพิจารณาจัดเป็นหน่วยที่ดินที่ได้รับผลกระทบจากคราบเกลือเพื่อการจัดการดินเค็ม ในที่นี้ใช้ 3 ปัจจัย มาพิจารณา คือ

ก) ปริมาณคราบเกลือที่พบบนผิวดินในฤดูแล้ง

- 1) พบคราบเกลือบนผิวดิน มากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์
- 2) พบคราบเกลือบนผิวดิน 10 - 50 เปอร์เซ็นต์
- 3) พบคราบเกลือบนผิวดิน 1 - 10 เปอร์เซ็นต์

ข) กลุ่มดินบริเวณที่พบคราบเกลือ ซึ่งแยกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

- 1) กลุ่มดินเหนียว 2) กลุ่มดินร่วน 3) กลุ่มดินทราย 4) กลุ่มที่มีลูกรังหรือเศษหินปน

ค) ค่าความเค็มหรือค่าความนำไฟฟ้าของสารละลาย ดิน(EC)

พิจารณาทั้งหน้าตัดดิน ซึ่งแยกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

- 1) มีค่าเค็มสูงตลอดหน้าตัดดินหรือมีค่าความนำไฟฟ้า (EC 1:5) มากกว่า 0.5 mS/cm. ของทุกชั้นดิน
 2) มีค่าความเค็มสูงเฉพาะดินตอบนบน 50 เซนติเมตร หรือมีค่าความนำไฟฟ้า (EC 1:5) มากกว่า 0.5 mS/cm. เฉพาะผิวดินหรือดินตอบนบน 50 เซนติเมตร

ในปีงบประมาณ 2548 ส่วนมาตรฐานฯ สสว. ได้ดำเนินการ 10 ลุ่มน้ำสาขา คือ ลุ่มน้ำลำคันฉู ลุ่มน้ำลำเชียงไกร ลุ่มน้ำลำตะคอง ลุ่มน้ำลำมูลตอบน ลุ่มน้ำลำพังชู ลุ่มน้ำลำเสียวใหญ่ ลุ่มน้ำลำเสียวน้อย ลุ่มน้ำลำเตา ลุ่มน้ำลำปลับปลา และลุ่มน้ำลำสะเทอด

โครงการนี้ได้ดำเนินการมาแล้ว 2 ปี ข้อมูลแล้วเสร็จรวม 20 ลุ่มน้ำ ข้อมูลมีทั้งในรูปแบบเล่มแผนที่และแบบดิจิทัล พร้อมรายงานที่ช่วยให้การปฏิบัติงานแก้ปัญหาดินเค็มมีแผนในภาพรวมทั้งลุ่มน้ำชัดเจนขึ้น และมีแนวทางจัดการดินเค็มที่เกษตรกรหรือผู้เกี่ยวข้องมีทางเลือกหลายทางแนะนำไว้

หน่วยที่ดิน	คำอธิบายหน่วยที่ดิน	วิธีการจัดการ		
		การจัดการดิน	การจัดการน้ำ	การจัดการพืช
1CH	บริเวณที่พบคราบเกลือมากกว่า 50 % เป็นกลุ่มดินเหนียว ดินมีความเค็มลึกตลอดหน้าตัดดิน	<ul style="list-style-type: none"> ใช้เป็นพื้นที่รองรับน้ำเค็มที่ระบายออกมา หรือปล่อยให้แห้งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ (wetland) ทำคันดินกันโดยรอบเพื่อป้องกันไม่ให้เกลือแพร่ไปที่อื่นและมีประตูเปิด-ปิดให้น้ำเข้าและระบายออกเพื่อล้างเกลือ (polder system) 	<ul style="list-style-type: none"> ทำเป็นอ่างเก็บน้ำเค็มและเป็นอ่างระเหยน้ำเค็ม (evaporation pond) หรือทำเป็นบ่อพัก (retarding pond) เพื่อลดความเค็มหรือเจือจางก่อนระบายน้ำทิ้ง เจาะบ่อระบายน้ำเค็มลงใต้ดินพร้อมสร้างบ่อรับน้ำ 	<ul style="list-style-type: none"> อนุรักษ์พืชพรรณธรรมชาติพวกหนามแดง หนามพรมเอาไว้ ปลูกพืชชอบเกลือร่วมกับไม้ยืนต้นทนเค็มจัดเพื่อปกคลุมผิวดิน ที่ลุ่มน้ำขังปลูกกกด่างกานา กกสามเหลี่ยมเพื่อใช้ประโยชน์ด้านหัตถกรรมในครัวเรือนและชุมชน
ฯลฯ				

ข้อมูลโดย...สมศักดิ์ สุขจันทร์